

OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI

MAIA BĂNĂRESCU
Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului

RAPORT TEMATIC

ANALIZA ACTIVITĂȚII AUTORITĂȚILOR TUTELARE - STRUCTURA TERITORIALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIA FAMILIEI, ÎN REZULTATUL EXAMINĂRII MODELELOR DE ACTE ÎNTOCMITE

Autor: TAMARA TENTIUC
Șeful Direcției drepturile copilului OAP

Chișinău 2016

Analiza activității autorităților tutelare - Structura teritorială de asistență socială și protecția familiei, în rezultatul examinării modelelor de acte întocmite

În scopul garantării respectării drepturilor și a libertăților constituționale ale copilului a fost realizată prezenta analiză ce reflectă realizarea, de către autoritățile tutelare a prevederilor legale, în partea ce ține de exercitarea funcțiilor de către autoritățile tutelare în domeniul protecției drepturilor copilului.

1. Modalitatea de înregistrare a petițiilor

În temeiul prevederilor Legii cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19 iulie 1994, Hotărârii Guvernului nr. 618 din 05 octombrie 1993¹ și Hotărârii Guvernului nr. 208 din 31 martie 1995² se stabilește modul unic de ținere a lucrărilor de secretariat privind evidența și examinarea petițiilor persoanelor fizice și juridice în numele colectivelor pe care le reprezintă depuse în scris sau în formă electronică, precum și efectuarea controlului asupra examinării și primirii în audiență a petiționarilor în organele de stat, întreprinderi, instituții și organizații.

Astfel, conform actelor enunțate petițiile primite de organe se înregistrează centralizat în aceeași zi de către cancelarie. La înregistrarea petițiilor, pe prima pagină se aplică ștampila de înregistrare în care se indică data primirii petiției și indicele de înregistrare. Petițiile înregistrate se transmit conducerii instituției pentru a aplica rezoluția, termenul de soluționare și numele executorului³.

Petițiile se examinează de către organele corespunzătoare în termen de 30 zile, iar cele care nu necesită o studiere și examinare suplimentară - fără întârziere sau în termen de 15 zile de la data înregistrării⁴.

Răspunsurile la petiții se perfectează în scris și se expediază de către cancelaria organului. Petițiile examinate se transmit cancelariei, cu arhivarea acestora, unde și urmează să se păstreze timp de 3 ani.

Organele administrației publice centrale și locale trebuie să dispună de nomenclator care reprezintă o listă a tuturor dosarelor ce se constituie în organele administrației publice în baza indicatorului termenelor de păstrare, sub forma unui tabel, în care se înscriu, pe compartimente: muncă, grupele de documente create de acestea în raport cu problemele la care se referă, cu indicarea termenilor de păstrare. În nomenclator se includ și registrele, condicile și alte materiale preconstituite.

---

¹ Instrucțiunea-tip cu privire la ținerea, lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova;

² Instrucțiunea privind ținerea lucrărilor de secretariat referitor la petițiile persoanelor fizice și juridice, adresate organelor de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor Republicii Moldova;

³ Hotărârea Guvernului nr. 208 din 31 martie 1995

⁴ Art. 8 al Legii cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19 iulie 1994

Documentele constituite în activitatea organelor administrației publice, cu termen permanent și temporar (peste 10 ani), urmează să fie depuse la păstrare de stat în arhivele departamentale, iar celelalte se păstrează în compartimentul de muncă iar după expirarea termenului de păstrare se elimină⁵.

Analizând activitatea autorităților tutelare din teritoriu s-a constatat că acestea nu dispun de cancelarie, dar de o persoană desemnată pentru înregistrarea actelor de intrare și ieșire, însă autoritatea nu a desemnat o persoană responsabilă de efectuarea controlului asupra soluționării și păstrării petițiilor, organizarea audienței petiționarilor, arhivarea dosarelor și nici nu dispun de arhivă instituțională.

În urma vizitelor de monitorizare a activității DASPF s-a constatat că modul de primire și înregistrare a petițiilor, diferă de la o instituție la alta. Astfel, în unele instituții petițiile sunt primite și înregistrate de către secretara instituției, în altele petițiile se înregistrează în cancelaria Consiliului raional.

S-a constatat că nu toate petițiile sunt înregistrate în Registrul de petiții sau în Registrul actelor intrate, pe acestea nu se aplică ștampila de înregistrare, cu indicarea datei primirii petiției și indicelui de înregistrare, deoarece petițiile sunt primite direct de către specialiști și nici nu sînt vizate corespunzător de către șeful Direcției. În acest mod, nu se duce evidența și controlul executării acestora, prin urmare lipsește memoria instituțională.

Înregistrarea petițiilor nu se clasifică după competență (tutelă/curatelă, adopție, cereri de chemare în judecată privind întocmirea avizului concluzie pentru instanța de judecată, acord la vânzarea/gajarea locuinței, grafic de întrevederi, etc.).

Lipsește registrul sau un alt mod de evidență a audienței efectuată de către specialiștii din cadrul Direcției.

În concluzie, nu este posibil de stabilit cu certitudine câte petiții au fost primite într-un anumit interval de timp, care au fost solicitările înaintate și dacă s-a respectat termenul și modul de examinare al acestora. De asemenea, lipsește evidența persoanelor primite în audiență, problemele abordate și căile de soluționare.

2. Avizul autorității tutelare

În temeiul prevederilor art. 63 alin. (3) al Codului Familiei „la determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți”.

Conform art. 73 alin. (1) al Codului Familiei „la examinarea de către instanța judecătorească a litigiilor privind educația copilului este obligatorie participarea autorității tutelare”.

---

⁵ Hotărîrea Guvernului nr. 618 din 05 octombrie 1993

Astfel, la examinarea litigiilor privind determinarea domiciliului copilului, decădere din drepturile părintești/restabilire în drepturile părintești, permisiunea plecării peste hotarele republicii fără acordul unuia dintre părinți, contestarea/modificarea graficului de întrevederi, stabilirea/contestarea paternității, schimbarea numelui de familie și prenumele copilului, drepturile patrimoniale ale minorului, etc., autoritatea tutelară urmează să prezinte în instanța de judecată un aviz-concluzie pe marginea litigiului dat.

Analizînd avizele autorităților tutelare prezentate în instanța de judecată din 27 DASPF raionale⁶, se constată că acestea nu întrunesc toate cerințele de bază potrivit Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea, lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova.

Avizele nu sunt perfectate pe foi cu antetul autorităților tutelare (ex: DASPF Leova, DASPF Rîșcani). Pe acte nu se indică denumirea instanței unde urmează să se prezinte avizul respectiv (ex.: DASPF Glodeni, DASPF Cahul, DASPF Călărași, DASPF Ungheni, DASPF Hîncești, DASPF Ștefan-Vodă, DASPF Anenii Noi, DASPF Strășeni). În unele cazuri avizul s-a prezentat instanței fără dată de emiteră și număr de ieșire.

Pe act nu este specificată denumirea documentului (ex: DASPF Briceni, DASPF Glodeni, DASPF Hîncești, DASPF Orhei, DASPF Florești, DASPF Dondușeni, DASPF Leova, DASPF Cantemir, DASPF Criuleni).

Avizele au un conținut superficial. Nu sînt specificate părțile litigiului și cerințele înaintate de părți. Lipsește partea introductivă a actului privind examinarea cazului. În aviz nu se fac constatările de fapt și de drept ale litigiului. Nu se efectuează o analiză a actelor și probelor prezentate. Autoritatea tutelară nu se expune asupra certificatelor parvenite de la instituția preșcolară pe care copilul o frecventează, instituția de învățămînt, unde copilul își face studiile și instituția medicală unde acesta se află la evidență, caracteristicilor de la locul de trai și de muncă al părinților, certificatului de la autoritatea publică locală, certificatului privind restanțele pensiei de întreținere, certificatului de la Registrul de Stat al Populației, Dispensarul Republican de Narcologie, actul de examinare al condițiilor de trai, cât și alte acte în dependență de acțiunea înaintată. În absența actelor enumerate lipsesc argumentele care au stat la baza concluziilor primite. Autoritățile nu se expun asupra calităților morale și materiale ale părinților și ale relațiilor dintre membrii familiei, atașamentului copilului față de fiecare dintre părinți, contribuția fiecăruia dintre părinți la educația și întreținerea copilului, etc.

---

⁶ Nu au prezentat o copie a avizului concluzie Direcțiile de asistență socială și protecția familiei din raionale: Cahul, Dubăsari, Nisporeni, Șoldănești, Telenești, Taraclia, Bălți, Ceadr-Lunga și Vulcănești)

În cele mai frecvente cazuri autoritatea tutelară se expune sumar în privința unuia dintre părinți.

La întocmirea avizului nu sunt stabilite cerințe unice. În unele autorități tutelare avizul este aprobat de către șeful DASPF fiind semnate de către specialistul principal, pe când în altele, avizul este doar semnate de către șeful Direcției. Materialele necesare pentru întocmirea avizului sunt examinate de specialistul Direcției care prezintă și concluziile prin urmare concluziile expuse în aviz și prezentate instanței de judecată, sunt unilaterale.

Examinând conținutul avizelor, se constată situații când autoritatea tutelară evită a se expune asupra litigiului cu concluzii concrete, lăsând decizia la discreția instanței.

În procesul monitorizării activității autorităților tutelare teritoriale, discutând nemijlocit cu specialistul din cadrul DASPF Anenii Noi, acesta a menționat că în cadrul examinării litigiilor nu discută cu minorul deoarece consideră că pînă la vârsta de 10 ani copilul este mic și nu-și poate expune opinia, iar după 10 ani acesta urmează să-și expună opinia în instanța de judecată.

3. Dreptul copilului la opinie

În temeiul prevederilor art. 12 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, art. 54 al Codului Familiei și art. 8 al Legii privind drepturile copilului nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994 „copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care-i ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului care a atins vârsta de 10 ani se va ține cont în mod obligatoriu dacă aceasta nu contravine intereselor lui”.

Contrar celor indicate, s-a constatat că în procesul examinării litigiilor în instanța de judecată, autoritatea tutelară urmează să se expună cu aviz, nu întotdeauna se respectă dreptul copilului de a-și exprima opinia asupra problemelor care-i vizează.

4. Actul de examinare al condițiilor de trai

Potrivit prevederilor art. 73 alin. (2) al Codului Familiei „autoritatea tutelară este obligată să examineze condițiile de trai ale copilului și ale persoanei care pretinde la educația copilului și să prezinte instanței judecătorești avizul respectiv”.

Evaluarea condițiilor de trai este o investigație realizată în baza vizitei la domiciliul beneficiarului cu completare anchetei sociale, conform metodologiei

managementului de caz⁷. Actul respectiv urmează a fi întocmit de către autoritatea tutelară în toate cazurile când aceasta o cere interesele copilului, pentru a identifica care acțiuni urmează să fie întreprinse în continuare și anume: când se identifică că copilul se află în dificultate la etapa de evaluare inițială, poate fi repetată când are loc evaluarea complexă cât și în procesul de monitorizare a cazului⁸.

Este obligatorie examinarea condițiilor de trai ale familiei la: instituirea tutelei/curatelei, încuviințarea/contestarea adopției, eliberarea acordurilor la înstrăinarea/gajarea locuinței, stabilirea graficului de întrevederi cu copilul, cât și în procesul de examinare a litigiilor judecătorești, după cum am menționat anterior, în care autoritatea tutelară urmează să prezinte avizul respectiv.

Analizînd conținutul acestor acte, parvenite din 17 DASPF raionale, s-a constatat că acestea sînt întocmite în mod diferit neavînd stabilită o formă unică de completare, aprobare și semnare.

Unele autorități tutelare perfectează actele de examinare a condițiilor locative pe formularul anexei nr. 1 al Managementului de caz (ghidul asistentului social), aprobat prin Ordinul MMPSF nr. 71 din 03 octombrie 2008, iar altele întocmesc actul de examinare al condițiilor de trai în formă liberă. Unele acte sunt aprobat de către șeful Direcției și semnate de către Comisia care a efectuat examinarea, în alte Direcții actele sînt semnate doar de către specialistul principal sau de către șeful Direcției.

În cadrul vizitei de monitorizare la DASPF Criuleni, în procesul examinării a unor asemenea acte s-a constatat că acestea sunt perfectate pe numele proprietarului locuinței și nu al părintelui care solicită stabilirea domiciliului copilului minor.

În cazul când ancheta socială este completată conform formularului menționat, în ea se face referire doar la tipurile de ajutor acordat familiei.

Cu toate că legislația prevede expres obligația autorității tutelare de a examina condițiile de trai ale copilului și ale persoanei care pretinde la educația copilului, în anchetele sociale nu se menționează acest fapt. Nu se specifică dacă dispune copilul de odaie sau loc separat, amenajat cu necesarul conform vârstei și necesităților individuale. Lipsesc datele personale complete ale copilului și ale membrilor familiei lui cât și mențiunile privind discuțiile purtate nemijlocit cu copilul, părintele, membrii familiei asupra litigiului nemijlocit. În ancheta socială nu se menționează despre instituția pe care o frecventează copilul, problemele cu care se confruntă copilul și familia acestuia, lipsesc concluziile și recomandările privind soluționarea acestora. Autoritatea tutelară nu examinează condițiile de trai

---

⁷ Cap. II alin. (3) al Ghidului de aplicare practică. Mecanismul de referire a cazului în sistemul de servicii sociale

⁸ Managementul de caz. Ghidul asistentului social aprobat prin ordinul MMPSF nr. 71 din 03 octombrie 2008

a ambilor părinți și în instanța de judecată nu sunt atrași reprezentanții autorității tutelare de la domiciliul ambelor părinți.

În conținutul anchetelor sociale reprezentatul autorității tutelare nu se expune asupra litigiului în cauză și care este necesitatea întocmirii acestuia. În unele cazuri anchetele sociale nu sunt aprobate de către șeful Direcției și nici nu sunt semnate de către membrii comisiei ce au examinat condițiile de trai.

5. Dispozițiile de tutelă/curatelă

Potrivit prevederilor Legii privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, identificarea, evidența și asistența copiilor în situație de risc ține de competența autorităților tutelare⁹. Deasemenea legea în cauză, reglementează situațiile în care autoritatea tutelară atribuie statutul copiilor se determină formele adecvate de protecție a acestora, acordându-se prioritate formelor de protecție de tip familial față de cel rezidențial, una din ele fiind tutela /curatela¹⁰.

Modalitățile de instituire a tutelei și curatelei, persoanele care pot fi numite tutori (curatori), drepturile copiilor aflați sub tutelă (curatelă), drepturile și obligațiile tutorelui (curatorului) cât și exercitarea acestora sunt reglementate și în Codul Familiei¹¹.

Tutela și curatela se instituie de către autoritățile administrației publice locale¹².

Potrivit Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea, lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova la pregătirea proiectelor de decizii e necesar să se studieze și să se analizeze minuțios toate documentele ce se referă la proiectul de decizie care urmează a fi elaborat. Textul trebuie să fie laconic, cu formulări clare, să fie alcătuit din două părți: partea de constatare și cea de decizie. Se interzice introducerea rectificărilor în textul original al deciziilor adoptate.

Analizând deciziile/dispozițiile cu privire la instituirea tutelei, parvenite de la 25 DASPF raionale, se constată că în unele acte emise de către autoritățile tutelare lipsește parte de constatare (*de ex. Decizia nr. 1/10 al ședinței consiliului sătesc Cobîlea din 30 ianuarie 2013, Decizia nr.8 6 din 03 aprilie 2012, emisă de către Primăria Fălești*).

---

⁹ Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, nr. 140 din 14.06.2013 și art. 32- 36 din Codul Civil

¹⁰ Art. 32-36 din Codul Civil

¹¹ Art. 142-147 din Codul Familiei, art. 36-40 din Codul Civil

¹² Art. 14 alin.2) lit. y) art. 29 alin. (1) lit. q), al Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006

În titlul deciziei/dispoziției nu se indică expres asupra cui se instituie tutela dar se stipulează vag „asupra unor minori de pe teritoriul primăriei Fălești”(ex. *Decizia nr. 08/7 din 23 august 2011 al Consiliului orășenesc Fălești*).

Una din atribuțiile de bază a primarului este exercitarea în numele consiliului local a funcțiilor de autoritate tutelară, supravegherea activității tutorilor și a curatorilor¹³.

În temeiul art. 47 și art. 1592 al Codului Civil raporturile de tutelă încetează. Conform art. 19 al Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru copiii adoptați și cei aflați sub tutelă/curatelă, aprobat prin Hotărîrea Guvernului, nr. 581 din 25 mai 2006, plata indemnizației încetează. Prin urmare, tutela nu se întrerupe dar încetează și respectiv plata indemnizațiilor nu se oprește dar de asemenea încetează, după cum se menționează în Decizia nr. 08/7 din 23 august 2011 al Consiliului orășenesc Fălești, menționată anterior.

În prevederile art. 33 și 34 al Codului Civil este reglementată noțiunea de tutelă și curatelă¹⁴.

Tutela se instituie asupra persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu și asupra minorilor în vîrstă de pînă la 14 ani, după caz. Tutorele este reprezentantul legal al persoanei care se află sub tutelă și încheie fără mandat în numele și în interesul ei actele juridice necesare.

Curatela se instituie asupra minorilor în vîrstă de la 14 la 18 ani, dar și asupra altor persoane. Curatorul își dă consimțămîntul la încheierea actelor juridice pe care persoana fizică ce se află sub curatelă nu are dreptul să le încheie de sine stătător. Curatorul ajută persoana care se află sub curatelă în realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor și o protejează împotriva abuzurilor unor terți.

Potrivit art. 47 al Codului Civil „Odată cu atingerea de către minorul pus sub tutelă a vîrstei de 14 ani, tutela asupra lui încetează, iar persoana care o exercitat funcția de tutore devine curatorul lui fără a fi necesară o hotărîre suplimentară în acest sens”.

Cu toate că legislația reglementează clar noțiunea de tutelă și curatelă, în Decizia la care s-a făcut referire se stipulează: „se numește tutore-curator dna...”. De asemenea în Decizie lipsesc mențiunile referitor la controlul asupra executării prevederilor actului nominalizat. Totodată, în preambulul actului nu sunt indicate prevederile legale privind instituirea tutelei.

În temeiul prevederilor legale anterior menționate, autoritatea publică locală emite decizie/dispoziție cu privire la instituirea tutelei și nu „cu privire la examinarea cererii cet. ....”, fapt stipulat în Decizia nr. 14/2 din 26 aprilie 2013, emisă de către Consiliul sătesc Hlinoiaia, r. Edineț, sau „cu privire la precăutarea

¹³ Art. 29 alin. (1) lit. q) al Legii privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006

¹⁴ Art. 33-34 al Codului Civil

cererii cet. ... mențiuni stipulate în Decizia nr. 14/07 din 24 octombrie 2012, emisă de către Consiliul sătesc Corpaci, r. Drochia.

În unele acte lipsesc mențiunile despre stabilirea și plata indemnizațiilor, cât și numele persoanelor responsabile de executarea actului respectiv (*ex: Dispoziția nr. 168 din 20 decembrie 2012, emisă de către Consiliul or. Drochia, nr. 23 din 23 martie 2013, emisă de către primarul or. Leova*).

Potrivit prevederilor art. 142 alin. (2) al Codului Familiei „Tutela se instituie asupra copiilor care nu au atins vârsta de 14 ani. La atingerea vârstei de 14 ani, tutela se transformă în curatelă, fără adoptarea de către autoritatea tutelară a unei hotărâri suplimentare”. Contrar celor menționate, potrivit p. 7 al Dispoziției nr. 2/4 din 14 iunie 2013, emisă de către Consiliul s. Sofia, r. Drochia se indică că: **„la atingerea de către copil a vârstei de 14 ani tutela se suspendează”. Tutorii copiilor devin curatori lor pînă la atingerea de către ei a majoratului”**.

Conform art. 42 și art. 43 al Codului Civil tutorele nu este în drept să încheie acte juridice, iar curatorul să încuviințeze încheierea acestora fără permisiunea autorității tutelare¹⁵. Însă prin Dispoziția nr. 36 din 27 iunie 2013 a Primăriei s. Vălcineț, r. Călărași concomitent cu instituirea curatelei, curatorul se împuternicește de a reprezenta copilul în diferite instanțe de stat și obștești. Aceste circumstanțe vor duce la interpretarea eronată a prevederilor legale, tutorele de rea credință va efectua tranzacții fără acordul autorității tutelare.

Potrivit prevederilor Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea, lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale, partea de decizie trebuie să se expună prin puncte. Punctele de decizie se numerotează cu cifre arabe¹⁶. Contrar acestor prevederi, în Decizia nr. 7.7.3 din 27 octombrie 2010, emisă de către Consiliul Sătesc Colibași, r. Călărași, punctele din decizie se expun prin articole.

Acordul/autorizația autorității tutelare la înstrăinarea/gajarea spațiului locativ la care au participat indirect copii minori

În temeiul art. 15 alin. (2) al Legii privatizării fondului de locuințe nr. 1324 din 10 martie 1993 „Vînzarea locuinței după privatizare la care au participat indirect copii minori poate fi efectuată numai cu consimțămîntul autorității tutelare”¹⁷.

¹⁵ Art. 42 și art. 43 al Codului Civil

¹⁶ Pct. 4.3.4 al Instrucțiunii-tip cu privire la ținerea, lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale

¹⁷ Art. 15 alin. (2) al Legii privatizării fondului de locuințe nr. 1324 din 10 martie 1993

Potrivit art. 2 pct. (6) al Legii cu privire la gaj nr. 449-XV din 30 iulie 2001 „Bunurile proprietate a persoanelor fizice cu capacitate de exercițiu restrânsă sau a minorilor pot fi gajate numai cu acordul autorității de tutelă și curatelă”¹⁸.

Conform art. 42 alin. (1) al Codului Civil „Fără permisiunea prealabilă a autorității tutelare, tutorele nu este în drept să încheie, iar curatorul să încuviințeze încheierea actelor juridice de înstrăinare (inclusiv de donație), de schimb sau de închiriere (arendă), de folosință gratuită sau de depunere în gaj a bunurilor, a actelor juridice prin care se renunță la drepturile persoanei puse sub tutelă sau curatelă, a convențiilor de partajare a averii sau a cotelor-părți ale persoanei puse sub tutelă sau curatelă și a oricăror altor acte juridice care duc la micșorarea averii acesteia”¹⁹.

Analizînd acordurile eliberate de către 24 autoritățile tutelare la vânzarea/gajarea locuinței după privatizare la care au participat indirect copii minor și a celor puși sub tutelă/curatelă se constată următoarele:

Cererile privind eliberarea acordurilor sunt examinate de către specialistul principal pentru protecția drepturilor copilului din cadrul DASPF. În cadrul DASPF, lipsește un regulament-cadru, care ar reglementa modalitate de primire a cererilor, examinare și eliberare a acordurilor.

Lipsește o procedură determinată de examinare a acestor cereri, aceasta constituind doar din primirea cererii și eliberarea acordului. În cadrul examinării cererii nu se ține cont de faptul sub ce formă se păstrează cota-parte a copilului după înstrăinarea imobilului și unde urmează să locuiască acesta pe viitor. În majoritatea cazurilor se menționează că copilul va locui cu părinții fără a se verifica dacă aceștia dispun de imobil și fără a se ține cont de faptul că copilul nu are drept de proprietate asupra bunurilor părinților²⁰.

Motivele pentru care se solicită înstrăinarea/gajarea locuinței după privatizare la care au participat indirect copii minori și a celor puși sub tutelă/curatelă nu sunt stringente, acestea fiind: reparația altui imobil, achitarea studiilor, întreținerea copilului, etc..

Lipsește un model de cerere care ar conține informația concretă referitor la solicitările beneficiarului și lista actelor care urmează a fi anexate la dosar. Nu există un model unic de acord.

În cadrul vizitelor efectuate în teritoriu, în urma discuțiilor purtate cu responsabilii din domeniu s-a constatat că cererile anterior menționate sunt examinate la discreția specialistului principal și decizia primită este unilaterală. În

---

¹⁸ Art. 2 pct. 6 al Legii cu privire la gaj nr. 449-XV din 30 iulie 2001

¹⁹ Art. 42 alin. (1) al Codului Civil

²⁰ Art. 57 alin. (3) al Codului Familiei

cadrul DASPF nu este creată o Comisie care ar avea împuternicirile de a examina și elibera aceste acorduri.

Graficul de întrevederi

Dreptul constituțional al fiecărui părinte este de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor²¹.

Părintele este responsabil de copilul său și este obligat de a-i da acestuia, într-un mod care să corespundă dezvoltării capacității acestuia, orientarea și sfaturile corespunzătoare exercitării drepturilor pe care îi revin²².

Copilul separat de un părinte sau de ambii părinți, are dreptul să întrețină relații personale și contacte directe regulate cu acestea²³.

În temeiul prevederilor art. 52 alin. (1) al Codului Familiei „Copilul are dreptul să comunice cu ambii părinți, cu bunicii, frații, surorile și cu celelalte rude. Desfacerea căsătoriei părinților, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului. În cazul când părinții au domiciliul separat, copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei”.

De asemenea și art. 58 alin. (1) al Codului Familiei prevede că: „Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat”.

Conform art. 64 alin. (1) și alin. (2) al Codului Familiei „Părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor când comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică”, „Litigiile apărute se soluționează de către autoritatea tutelară, iar decizia acestora poate fi atacată în instanța judecătorească, care va emite hotărârea respectivă”.

Potrivit art. 65 alin. (1) al Codului Familiei „Bunicii, frații și surorile copilului au dreptul să comunice cu acesta. Dacă părinții copilului (unul dintre ei) le refuză acest drept, autoritatea tutelară îi poate obliga să-l respecte”.

Analizând deciziile DASPF privind stabilirea graficelor de întrevederi s-a constatat ca acestea în majoritatea cazurilor sunt examinate și eliberate de către specialistul principal pentru protecția drepturilor copilului, excepție făcând doar raionul Rîșcani. În raionul Rîșcani deciziile privind stabilirea graficului de întrevederi cu copilul sunt examinate la ședințele Consiliul raional privind protecția copilului, fiind ulterior semnate de către președintele și secretarul Comisiei.

---

²¹ Art. 48 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova

²² Art. 5 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului

²³ Art. 17 al Legii privind drepturile copilului nr.338-XIII din 15 decembrie 1994

Actele emise de către autoritățile tutelare prin care se stabilesc ore de întrevederi sunt întitulate diferit și anume: dispoziție - r. Strășeni, aviz-concluzie - r. Ialoveni, r. Drochia, r. Cantemir, grafic - r. Hîncești, r. Rezina, r. Sîngerei, r. Edineț, lipsește denumirea actului – r. Florești și r. Cahul în rest sunt numite dispoziții.

Deciziile privind stabilirea graficului de întrevederi sunt unilaterale. Forma și modalitatea de semnare a acestora este diferită. Astfel, în raionul Florești, Leova, Edineț, Cimișlia, Călărași, Cahul, Briceni, Basarabeasca, Soroca, Ungheni, Rezina, Orhei, Ialoveni, Anenii-Noi, deciziile privind acordarea graficului de întrevederi sunt semnate de către șeful DASPF. În raioanele Fălești, Drochia și Căușeni, deciziile privind graficul de întrevederi sunt aprobate de către șef și semnate de către specialistul principal iar în raionul Taraclia și Hîncești, sunt semnate doar de către specialist.

Examinînd deciziile privind stabilirea graficului de întrevederi se constată că în cadrul examinării acestora nu se ține cont de particularitățile de vîrstă ale copilului, necesitățile, ocupațiile și activitățile în care acesta este implicat. Graficul stabilit în decizie este neclar, de exemplu prin Decizia DASPF Hîncești privind acordarea graficului de întrevederi cu copilul X s-a stabilit următorul grafic: „începînd cu ziua de sîmbătă, ora 9.00 pînă a doua zi, duminică, ora 18.00, de două ori pe lună”, nefiind specificate a cîta sîmbătă și duminică din lună. Aceiași confuzie se constată și în deciziile emise de către DASPF Anenii Noi, Căușeni, Ocnîța, Drochia, Dondușeni.

În altă decizie a DASPF Hîncești se menționează: „propunem sărbătorile de familie copilul să le petreacă reieșind dintr-un regim consecutiv discutat prealabil de către ambii părinți”. În acest caz, fiind ignorate prevederile legislației (art. 64 alin. (2) al Codului Familiei), din care se conchide că părinții fiind în litigiu autoritatea tutelară urmează să le stabilească un grafic de întrevederi concret.

În majoritatea deciziilor privind stabilirea graficului de întrevederi se constată că se încalcă prevederile art. 58 alin. (1) al Codului Familiei, prin care se menționează că părinții au drepturi egale față de copii²⁴. Astfel, în unele decizii emise de către autoritățile tutelare se stabilesc ore de întrevederi doar într-o zi din lună sau din săptămîină, spre exemplu în decizia nr. 432 din 03 iunie 2012 emisă de către DASPF Drochia se stabilește: „se permite tatălui X să viziteze copilul în zilele de duminică”, sau prin Decizia nr. 1068 din 16 mai 2013 emisă de către DASPF Soroca „ultima duminică din lună de la orele 14.00 pînă la 17.00”. Aceiași limitare se constată și în deciziile emise de către autoritățile tutelare din Ungheni, Orhei, Florești, Anenii Noi.

---

²⁴ Art. 58 alin. (1) al Codului Familiei

Sunt cazuri cînd prin deciziile autorităților tutelare se stabilesc ore de întrevederi doar pentru perioada vacanțelor nefiind indicate alte ore de întrevederi, spre ex: DASPF Sîngerei, Fălești.

În unele decizii privind stabilirea graficului de întrevederi, conținutul acestora este neclar, spre exemplu în actul emis de către DASPF Căușeni: „În condițiile grădiniței după posibilitate. De două ori în săptămîină, cîte 2 ore. O dată în lună de vineri seara pînă duminică la amiază”, sau DASPF Ocnița „a permite cet. X să ia fiul Daniel pentru 2 zile peste o săptămîină de 2 ori pe lună pentru sîmbătă și duminică sau după înțelegerea comună cu mama copilului”.

În cadrul vizitelor efectuate în teritoriu s-a constatat că în procesul examinării cererilor privind stabilirea graficului de întrevederi nu se acumulează actele necesare (ancheta socială privind condițiile de trai al ambilor părinți, certificat de la instituția pe care o frecventează copilul, certificat de la CMF, caracteristica ambilor părinți, etc.).

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI:

Generalizînd practica activității autorităților tutelare în scopul eliminării deficiențelor și întru îmbunătățirea calității serviciilor prestate propun următoarele:

Aplicarea și respectarea prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, Constituției Republicii Moldova, Codului Civil, Codului Familiei, Legii privind drepturile copilului nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994, Legii cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19 iulie 1994, Legii privatizării fondului de locuințe nr. 1324 din 10 martie 1993, Legii cu privire la gaj nr. 449-XV din 30 iulie 2001, Instrucțiunea privind ținerea lucrărilor de secretariat referitoare la petițiile persoanelor fizice și juridice, adresate organelor de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor Republicii Moldova, aprobată prin hotărîrea Guvernului nr. 208 din 31 martie 1995, Instrucțiunea-tip cu privire la ținerea lucrărilor de secretariat în organele administrației publice centrale de specialitate și ale autoadministrării locale ale Republicii Moldova, aprobată prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova din 05 octombrie 1993 nr. 618, Mecanismul de caz. Ghidul asistentului social aprobat prin ordinal MMPSF nr. 71 din 03 octombrie 2008;

Instituirea în cadrul DASPF a unității de secretar, psiholog și jurist;

Identificarea de către autoritățile publice locale a unei încăperi destinată pentru arhivarea dosarelor;

Acordarea asistenței metodologice DASPF de către MMPSF;

Instruirea angajaților autorităților tutelare privind întocmirea actelor menționate;

Întocmirea nomenclatorului instituției;

Constituirea registrelor de evidență a actelor de intrare/ieșire, audiență, etc.;

Crearea unei comisii în cadrul DASPF care va examina și se va expune pe marginea avizului-concluzie, graficul de întrevederi, eliberarea acordurilor de înstrăinare/gajare a spațiului locativ;

Elaborarea unui regulament privind exigențele la eliberarea acordul/autorizația autorității tutelare la înstrăinarea/gajarea spațiului locativ la care au participat indirect copii minori;

Elaborarea unor instrucțiuni metodice privind întocmirea graficelor de întrevederi.